

Diplomával és diploma nélkül

György Imre diszpécserrel beszélgetünk a Péti Nitrogénművek ammóniagyárának vezénylőtermében. A szemüveges, barátságos természetű mérnök aligha elégedik meg azzal a tudással, amelyet az egyetem padjaiban magába szívott, a mindennapi gyakorlati munka közben mindig talál időt arra, hogy fejlessze tudását: most is a gyár műszaki könyvtárából telefonáltuk vissza a diszpécseri íróasztal mellé, egy rövid interjúra.

Különböző üzemekben különböző beosztású műszakiak között gyakran felmerülő probléma, hogy hol van a határ a kötelesség és a plusz-munka között; mi számít újításnak a műszaki részéről és mi a munkaköri kötelesség. György Imre azok közé a mérnökök közé tartozik, akik nem sokat dilemmáznak ezen: lelkiismeretbeli ügyüknek érzik a műszaki fejlesztést, s ezért tanulnak állandóan és rendszeresen, hogy el ne maradjanak a technika szédületes fejlődésétől, hogy mindig tudják tökéletesíteni a termelő eszközöket, hogy mindig tudjanak valamit újat produkálni; olyan valamit, amely az egész népgazdaság, egész dolgozó népünk számára gyümölcsöző.

— Hány újítást vezettek be eddig a praxisa alatt itt a Nitrogénművekben?

— Hét bevezetett újításom van eddig — mondja. — Számbelileg tehát nem túl sok, de népgazdasági hasznukat tekintve eléggé jelentős. A legutóbbit ez év márciusában vezették be. Ennek tárgya az ammóniagyári kompresszoroknál elfolyó víz értékesítése és felhasználása az erőtelepnel és más munkahelyeken. Öránként 350 köbméter ipari vizet takarítunk meg ennek révén, ami nem kis mennyiség, ismerve gyárunk súlyos vízellátási gondjait.

György Imrének nemcsak a diszpécseri teendők végzésében, a munkanapok szakadatlan egymásutánjában nincs „üres járat”, de műszaki fejlesztési tevékenységében sincs. Bár ez bizonyos szempontból „mühelytitok”, mégis elárulja, — hogy jelenleg is egy újítás kidolgozásán fáradozik. Mégpedig nem egyedül, hanem társújtói minőségben...

A pétisó üzem semlegesítő tornyánál dolgozik semlegesítő-kezelő minőségben Nagy Lajos szakmunkás. Tisztában van a hozzá tartozó berendezésben lejáró folyamat; tudja azt is, hogy a folyamat közben a semlegesítő tornyon át mintegy 4–5 százalékos ammónia „megszökik”, értéktelenül a levegőbe távozik.

Ennek az elsőközi ammóniának felfogására — megoldást talált ki. Újtási javaslatként be is nyújtotta, de a szakvéleményező (Szeiler Béla) és az egyszemélyi elbíráló gyakorlati szeme azonnal észrevette, hogy a javaslat nem megfelelő. Az ötlet, az elgondolás jó volt, csak a kivitelezés, maga a gyakorlati megoldás nem. Nagy Lajos jó helyen kereste a megoldást, de kisebb szakmai felkészültségénél fogva nem vette — nem is vehette figyelembe — az egyes fizikai törvényszerűségeket.

A diszpécser, György Imre, gyakran megfordul a pétisó üzemen; hivatalos kötelességteljesítése közben nemegyszer találkozik a semlegesítő kezelővel is. Egyik ilyen útja alkalmával Nagy Lajos bizalommal fordult hozzá, elmondta problémáját, s felkérte a munkás a mérnököt — társújtó.

Azóta — mintegy két hónap óta sokasodnak a számítások a mérnök íróasztalán, gyűlnek a rajzok a másolóasztalon. Sok vázlat, kísérleti rajz készült el, rengeteg számítását végeztek. Két szempontból kell számításokat végezni: a műszaki megoldásban és a gazdaságosságban; tudniillik, hogy ez vagy az a megoldás „megéri-e”, nem kerül-e többbe a lé, mint a hús, mennyi idő alatt hozza be a megtakarított, „megfogott” ammóniamennyiség a ráfordítást; — általában: hogyan lehet legcélszerűbben, leggazdaságosabban megvalósítani az ötletet.

Ezeknek a műszaki rajzoknak és számításoknak a zömét maga György Imre végzi el, de emellett minden héten hosszabb időre felkeresi Nagy Lajost, tájékoztatja az eddigi számítások eredményeiről, s együtt latolgatják, tervezik tovább a közös javaslatot.

Lesz ennek az újításnak egy másik haszna is a népgazdasági hasznon túl; olyan haszna, amelyik ugyan nem mérhető „forintban”, mégsem elhanyagolható. Ezek az a beszélgetések — amikor a mérnök dugja össze fejét a munkással — Nagy Lajos ismeretkőre fokozatosan bővül. Amíg számolnak, terveznek, közös újításukon dolgoznak — addig Nagy Lajos tanul is.

Nem akarjuk itt elmondani az ammónia felfogásának az elgondolását, hiszen az má még — titok. Körülbelül egy hónap múlva azonban a pontosan, aprólékosan kidolgozott javaslatot Nagy Lajos munkás és György Imre mérnök — felterjesztheti elbírálásra.

Miért mondjuk el mindent? Nagy Lajosok és György Imrék szép számmal akadnak; évente újítások százait dolgozzák ki, bírálják el és vezetik be üzemünkbe. Miért érdekes számunkra mégis, hogy miként születik meg egy újítás, hogyan lesz Nagy Lajos munkás ötletéből György Imre mérnök számításának ered-

ményeképpen kettejük közös újítása?

Nos, nem azért érdekes, mert valami különleges eset ez, hanem éppen fordítva, azért, mert — típuseset! A munkás és a mérnök, a két újító bebizonyította: hasznos dolog, ha összefognak, ha együtt fáradoznak. És nagyon biztató jelenség, hogy egyre több ilyen összefogásnak lehetünk tanúi, a Nagy Lajos és György Imre esete, egyre inkább típusesetté válik.

— Milyen alapon jöhet létre ilyen egészséges újat eredményező összefogás?

— A kölcsönös bizalom és a lelkiismeretesség alapján.

A bizalom alapján, mert Nagy Lajos ötletéből bizonyára sohasem lett volna újítás, ha nem fordul bizalommal a műszakilag sokkal képzetesebb mérnökhöz; jó elgondolása elsikkadt volna.

És a lelkiismeretesség alapján — hiszen volt már arra példa, hogy egy mérnök meghallgatta ugyan a hozzá forduló munkás szóbeli elgondolását, de nem segítette neki — hanem bizonyos idő után maga dolgozta ki azt, s maga aratta le a babért (no meg az újítási díjat!). Egyszóval ellopta az ötletet!... Lelekiismeret dolga, hogy György Imre nem így tett!

Összetegásra, mérnökök és munkások, diplomások és diploma nélküliek összefogására van szükség, hogy megoldhassuk azokat a nagyszabású feladatokat, amelyeket a kongresszusi irányelvek tűznek elénk, illetve amelyeket majd pártunk VII. kongresszusa emel határozattá. Olyan összefogásra, amely az ilyenfajta, egészséges, kölcsönös bizalom és lelkiismeretesség alapul.

KONCZ ISTVÁN

A Szerkesztőség postájából

Nevelők napja Somlóvásárhelyen

A devcséri járási tanulmányi felügyelőség szeptember 29-én tartotta meg a hagyományossá vált nevelők napját. Ugyanezen a napon a Haza-Értés Népront járási bizottsága lepelte a somlói vár kapuján elhelyezett emléktáblát.

A művelődési otthonban 210 pedagógus előtt „A nevelőtestületek eszmélet-politikai egysége” címmel tartott előadást Veszély László, a megyei tanács vb. művelődésügyi osztályának iskolai csoportvezetője. Bevezetőjében beszélt a jelenlegi nemzetközi helyzetéről, Hruscsov elvtárs amerikai útjáról, majd a soronlévő feladatokról, hibákról, azok kijavításának módjáról.

Az előadást vita követte. Délután két órákor a devcséri úttörőcsapat mozgalmi dalával vette kezdetét a végvári hősök tiszteletére rendezett ünnepség. Somló várának történetét és a török harcokban betöltött szerepét Pálk Zoltán igazgató ismertette, majd Agárdi Sándor főhadnagy emlékezett meg az 1848–1849-es szabadságharcról és a néphadsereg napjáról.

Távolsági autóbusszjárat közlekedik Budapest-Veszprém-Szombathely között

Újabb távolsági autóbusszjárat áll a veszprémi utazóközönség rendelkezésére. Hétfőtől kezdve Budapest—Veszprém—Szombathely útvonalon naponta menetrendszerűt autóbusszjárat közlekedik, amely többek között Váralotát és Devcsert is érinti. Az autóbussz reggel 6 órákor indul Budapestről, Veszprémbe

A sikeres nap baráti beszélgetéssel ért véget, amelyen a párt-, tanács- és tömegszervezeti vezetők elbeszélgettek a megjelent pedagógusokkal.

Bajcsy Gyula járási népműv. fel.

Hol a csárdás?

Hová lett a hangulatkeltő és vért pezsdítő magyar csárdás? S ha netán mégis megszólal, szomorú látvány, ahogy azt a fiatalok táncolják, de még szomorúbb, amikor annak hallatára leülnek és nem táncolják.

Bizonyára már olvasóink is megfigyelték, főképpen lakodalomban, hogy sok más tánc után, ha megszólal a csárdás, az idősebbek zeme felcsillan, és az esetleg addig szunnyadó hangulat azonnal feléled.

Kérném az illetékeseket, táncitanítókat, ne hagyják ezt a kedves népi táncot sorvadni, tanítsák a magyar csárdást a fiataloknak, úgy, ahogy azt kell. Szomorú lenne, ha odajutnánk, hogy ezt a táncot csak a népi együtteseknél láthatnánk, mint valami régi mutványt.

Bán Ferenc, Veszprém

8.30-kor, Szombathelyre 11.10-kor érkezik. Szombathelyről 16.00 órákor indul és 18.32-kor érkezik Veszprémbe. Az autóbusszjárat a veszprémi régi kívánóságát is teljesíti, az esti órákban autóbusszal is eljuthatnak a fővárosba. Az autóbussz 18.40-kor indul Veszprémből és 21.10-kor érkezik Budapestre.

OVALOV:

49

A rézgomb

Bűnügyi történet a kémek aknamunkájáról a háború alatt

Ugyanakkor azonban egy másik, különös és borzalmas életet is élt a város. A lett fiatalokat erőszakkal hurcolták el Németországba. Egyik szerelvény a másik után hagyta el Lettországot; leányokat és kamasz fiúkat vitt valamennyi. A kintzókamrákban egymás után végezte ki a Gestapo mindazokat, akiket a kommunisták iránti rokonszenvvel gyanúsítottak. A zsidókat leöldösték és gázkamrákban etették el. És ami a legvalószínűbb volt: nem lehetett tudni, mikor lesz mindennek vége. Zsidók tízezreit kínozták halálra, ölték meg, etették el, és még mindig folyt az „ártalmatlan” tételük. Mind egy szálág kiirtották a kommunistákat — erről beszéltek a parancsok és a rópcédulák — és a kommunisták minduntalan újra felbukkantak, mintha halhatatlannak lennének. A gyárak nem termeltek, a német katonákat szállító vonatok kisiklottak. Illegális újságokat terjesztettek. A repülőgépek felrobantak a repülőtereken. A német tisztek este félték végigmenni az utcákon...

Kettős életet élt Riga: külsőleg tetszetős, aránylag rendezett életet, valójában azonban szakadatlan harccal, halállal, kétségbeeséssel és reményteliséggel teli élet rejtőzött a külső mögött.

A legkibírhatatlanabb azonban ebben a kétlétű Rigában a saját életem volt.

Megérttem harminc évet, és most kellett először egy pénzes semmittevő életet élnem.

Zselezov, aki ott lakott velem, teljesen el volt foglalva viharos és veszélyekkel teli tevékenységével. Éjjelenként eltűnt és néhány napig színt sem láttam, ügyek tömegét intézte és mindamellet még arra is ráért,

hogy mellettem a sofőr munkáját elvégezze.

A jól szervezett antifasiszta földalatti mozgalom bonyolult gépezetében egyike volt azoknak a láthatatlan, de fontos csavaroknak, amelyekről az egész mechanizmus egybehangolt működése függött.

Nem tudom, hogy vele született tehetség volt-e, vagy hivatása folytán fejlődött ki benne, de mondhatom, hogy Zselezov pompás konspirátor volt!

Csodálatos ügyességgel siklott ki a Gestapo megfigyelése alól. Nem állítom, hogy a Gestapo túl éberben figyelte volna lakásomat, vagy személyemet, de érdeklődése irántam magától értetődően sosem lanyhult. Annál is inkább, mivel Zselezov viselkedése azt a látszatot keltette bennük, hogy teljesen beleveti magát az angol ügyök, Davis Blake különleges ügyeinek intézésébe.

Pronyin tevékenységéről nem szólok itt. De ha Zselezov nap mint nap elvégzett olyan megbízásokat, amelyek kivételes bátorságot és ügyességet kívántak, Pronyin, úgy gondolom, még ennél is többet tett.

És én ezekben az időkben reggelként kényelmesen felkeltem, megittam a kávémat. Jankowskával találkoztam és sétáltam az utcákon.

Igyekeztem minél kevésbé magamra vonni a figyelmet, állandó félelem gyötört, hogy elárulom magam és úgy éreztem, hogy rendkívül rosszul játszom szerepemet.

Néha-néha meglátogattunk Jankowskával egy-egy csirkefogót, aki már régen kötelelt érdemelt volna, időnként fogadtam leányzóimat, akik számomra érdektelen hírekkel untattak. Különben

lassan el is maradoztak, egyre ritkábban kerestek fel és én nem érdeklődtem különösebben sem a híreik, sem ő maguk iránt...

Igen, ez volt az életem — kifelé. Ha nincs mellettem Zselezov, ha nem tudtam volna, hogy valahol a köztemben van Pronyin, ha nem lettem volna tudatában saját helyzetem teljes bizonytalanságának és ingatlanságának, afféle múlt századi polgári regényhősnek éreztem volna magamat.

Ez az esztendő szoros barátságot teremtett Zselezov és én közöttem, Viktornak hívtam őt, ő pedig Andrejnek szólított. Egy év körülönbőség volt közöttünk, és főbb vonásaiban megegyezett az eddigi életünk.

Viktor Zselezov egy pétervári munkás fia volt; apja a Jugyejnyics elleni harcokban esett el. Viktor már kamaszkorában megismerkedett Pronyinnal. Apja halála után Pronyin vette pártfogásába, s a fiú tanult, igen sokat tanult — ebben Pronyin nem ismert tréfát. Viktor, aki szinte rájött gyámjáért, iskoláit elvégezvén, az állambiztonsági szervekhez ment dolgozni, és kora ifjúságától kezdve mindenkor Pronyin volt mindenben a példaképe.

Engem nagyon érdekelt, hogyan került Pronyin Rigába és Zselezov, ha nem is egészen részletesen, de elmondta nekem.

Amikor a parancsnokság elhatározta, hogy a hitleristák megszállta területre irányítja Pronyint, az őrnagy az átszökés tervét maga dolgozta ki. Haschke néven érkezett meg az egyik katonai egységhez. Hogy valójában kicsoda, azt csak a parancsnok, az ezredkomiszár és a századparancsnok tudta. Pronyin várta a

kedvező alkalmat. Azt a napot válasszotta ki, amikor egy gránátiszilánk megölte az ezredtörzs parancsnokát. Ugyanezekben a napokban, amikor néhány egységünk új állásba vonult, Pronyin olyan parancsokat kapott, amelyek nyilvánvalóan két nap múlva elavultak, pontosan megjegyezte a csapatteknek jelenlegi helyzetét, amelyek két nap múlva a haditervnek megfelelően szintén megváltoznak, és ezzel útnak indult.

A „szökevény” kíséretére megérkezett a hadsereg felderítő részlegének parancsnoka.

Számolva azzal az eshetőséggel, hogy a németek megfigyelője is a soraikba férközhetett, megtevesztésül azt a hírt terjesztették el, hogy Haschke behatolt az ezredtörzsbe, megölte a törzsparancsnokot és elrabolta a titkos iratokat.

Pronyin és a felderítő részleg parancsnoka kívártta a rövid tűzszünetet, kimentek a rajvonalba.

A loncbokrok mögé bújtak el. Pronyin még egyszer felmérte szemével a távolságot, amelyen végig kell futnia, kezét szorított kísérőjével, ezzel jelképesen búcsút vett mindattól, amelyért életét kockáztatta. Kilépett a bokrok mögül és ebben a pillanatban a németek újra tüzet nyitottak.

Nem, nem a szökevényre, mert őt még nem vették észre, de mégis, az egyik lövés megsebesítette Pronyint.

Megingott és nekidől a loncbokrok ágainak, amelyek pedig semmi támaszt sem nyújthattak számára.

— Megsebesült?! — kiáltotta izgatottan a felderítő részleg parancsnoka, bár ez szemmel látható volt.

(Folytatjuk)